

PRZEDSIĘBIORSTWO W OTOCZENIU GLOBALNYM

WYBRANE ZAGADNIENIA

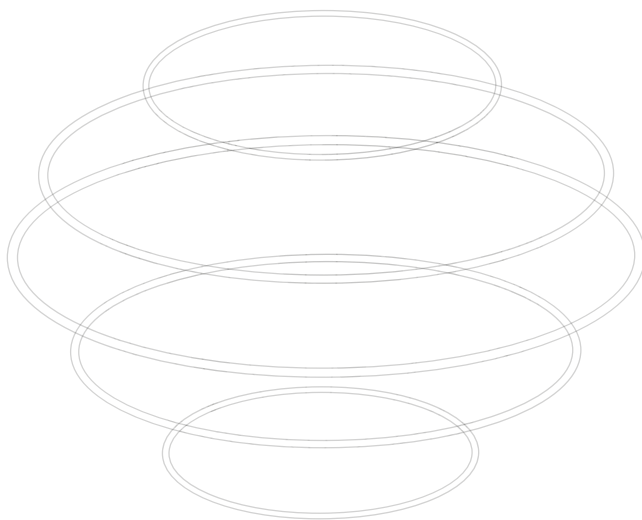
WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

PRZEDSIĘBIORSTWO
W OTOCZENIU GLOBALNYM

PRZEDSIĘBIORSTWO W OTOCZENIU GLOBALNYM

WYBRANE ZAGADNIENIA

POD REDAKCJĄ
OLGI DĘBICKIEJ I ANETY ONISZCZUK-JASTRZĄBEK

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2019

Recenzent
prof. dr hab. Janusz Żurek

Redaktor Wydawnictwa
Maria Kosznik

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Johnson
www.karolined.com

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków:
Rektora Uniwersytetu Gdańskiego
subwencji Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego
Konferencji InfoGlob 2019

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-014-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49, fax 58 551 05 32

Spis treści

Wprowadzenie | 7

Krzysztof Dobrowolski, Grzegorz Pawłowski

Oddziaływanie wybranych czynników na wzrost gospodarczy
w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018 | 9

Olga Dębicka, Tomasz Gutowski

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne
czynnikiem rozwoju gospodarki | 82

Jerzy Piotr Gwizdała

Atrakcyjność inwestycyjna akcji wybranych
spółek rynku nieruchomości notowanych
na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie | 103

Jacek Winiarski, Tomasz Czuba

Zagrożenia i ich mitygacja w formie
ubezpieczeń w działalności gospodarczej
małych i średnich przedsiębiorstwach w Polsce | 149

Wprowadzenie

Globalizacja to termin często dzisiaj używany w sferze działalności gospodarczej, społecznej i kulturalnej. Wzajemne przenikanie się tych różnych sfer dowodzi, że globalizacja staje się ich wypadkową i prowadzi do integrowania się państw i społeczeństw. Z terminem tym należy również łączyć szeroko rozumiane zmiany jakościowe w strukturze funkcjonowania gospodarki światowej, mające głównie na celu poprawę skuteczności, efektywności i konkurencyjności, promujące innowacyjne i przedsiębiorcze zachowania.

W wyniku postępującej globalizacji pojawiły się nowe reguły prawne i ekonomiczne, odmienne od poprzednich zasady działania, nowe koncepcje konkurowania przedsiębiorstw w zmieniających się warunkach rynkowych. Współczesne przedsiębiorstwa stoją więc przed tymi nowymi wyzwaniami i jeśli chcą znaleźć swoje odpowiednie miejsce na rynku, muszą dostosowywać się do nowej sytuacji.

W kontekście rozważań związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw oddajemy do Państwa rąk tę publikację. Zagadnienia w niej ujęte są efektem rozważań, zarówno teoretycznych, jak i popartych wynikami prowadzonych badań naukowych. Praca składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym zostały zawarte problemy makroekonomiczne, ze szczególnym uwzględnieniem długo i krótkookresowych czynników wpływających na wzrost gospodarczy. Czynniki te wpływają na funkcjonowanie tak korporacji transnarodowych, jak i lokalnych przedsiębiorstw. Wpływają na działania podejmowane przez przedsiębiorstwa, których celem jest osiągnięcie sukcesu na rynku krajowym oraz międzynarodowym. Autorzy kolejnego rozdziału dokonują analiz związanych z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi, a w szczególności czynniki, które tym inwestycjom

sprzyjają. Zmiany dokonujące się w strukturze współczesnego biznesu wymuszają na przedsiębiorstwach podejmowanie różnorodnych działań adaptacyjnych, które powinny być efektywne z punktu zarządzania zasobami finansowymi. Inwestycjom na rynku kapitałowym, jako jednej z form lokowania wolnych środków finansowych, poświęcony jest trzeci rozdział niniejszej monografii. Z inwestycjami na rynku kapitałowym związana jest nie tylko wysoka stopa zwrotu, ale też i wielkość ryzyka, w zależności od atrakcyjności instrumentów finansowych. Ocenie ryzyka i zagrożeń związanych z działalnością gospodarczą adresowano rozdział czwarty. Szczegółnej analizie poddano rynek polis ubezpieczeniowych oferujących narzędzia do mityzacji ryzyka.

Krzysztof Dobrowolski
Grzegorz Pawłowski

Oddziaływanie wybranych czynników na wzrost gospodarczy w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018

WSTĘP

Spośród wielu wymienianych w literaturze czynników wzrostu gospodarczego nie wszystkie dają się skwantyfikować (np. jakość polityki gospodarczej, prawa własności), stąd dla potrzeb niniejszego tekstu trzeba było dokonać wyboru. Zdecydowano się na czynniki ujmowane w wydatkowej metodzie obliczania PKB: inwestycje, konsumpcja, eksport, import.

W pierwszej części tekstu dokonano analizy dynamiki PKB w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018. Wybrano rok 2009 jako początkowy dla badanego okresu, ponieważ jest to rok, w którym w pełni ujawniły się w wielu gospodarkach negatywne następstwa kryzysu na rynku finansowym.

Kolejne punkty obejmują ten sam okres badawczy i dotyczą kolejno: inwestycji, konsumpcji, eksportu oraz importu i mają ujednoczoną strukturę: analiza udziału każdego czynnika w PKB, analiza zmian dynamiki wzrostu każdego czynnika, analiza powiązań pomiędzy udziałem każdego czynnika w PKB i dynamiką PKB oraz pomiędzy dynamiką zmiany każdego czynnika i dynamiką PKB.

W celu dokonania analizy powyższych powiązań obliczono dla każdego z nich współczynniki korelacji Pearsona i współczynniki determinacji. Zweryfikowano także istotności zależności między czynnikami, przyjmując poziom istotności 0,05. Poziom istotności 0,1

traktowany jest jako uzupełniający. W dalszej analizie nie badano zależności uznanych za nieistotne statystycznie.

Przy współczynniku korelacji Pearsona w przedziale 0,2–0,4 zależność pomiędzy badanymi czynnikami uznaje się za słabą, w przedziale 0,4–0,7 za umiarkowaną, w przedziale 0,7–0,9 za silną, a powyżej 0,9 za bardzo silną, jednakże dla każdego z dwóch przyjętych poziomów istotności określono współczynnik (0,5493 dla poziomu istotności 0,05 i 0,4428 dla poziomu istotności 0,1), poniżej którego zależność uznawano za statystycznie nieistotną i nie poddawano dalszej analizie.

Jeżeli współczynnik Pearsona pokazywał zależność statystycznie istotną, wykorzystywano współczynnik determinacji, aby określić, na ile jeden badany czynnik wyjaśnia zmienność drugiego czynnika.

Dla inwestycji, konsumpcji i eksportu przyjęto hipotezy:

- wzrost udziału każdego z tych czynników w PKB wpływa na wzrost PKB,
- wzrost dynamiki każdego z tych czynników wpływa na wzrost PKB.

W przypadku importu uznano, że zależność nie może być tak jednoznaczna, bo jego wpływ na wzrost gospodarczy może być różny, w zależności od struktury importu. Zbadano więc, w jaki sposób importochłonność oddziaływała na wzrost gospodarczy krajów Unii Europejskiej w badanym okresie, przyjmując hipotezę, że wysoka importochłonność gospodarki nie musi być czynnikiem hamującym wzrost PKB.

1. WZROST GOSPODARCZY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2009–2018

W tabeli 1 przedstawiono wskaźniki obrazujące zmiany w dynamice PKB w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018. W całym badanym okresie wszystkie uwzględnione w tabeli kraje były już członkami Unii Europejskiej, poza Chorwacją, która znalazła się w tym gronie 1 lipca 2013 r.

Tabela 1. Tempo wzrostu PKB w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018 (%)

Kraj	Rok										Średnie tempo wzrostu
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Belgia	-2,3	2,7	1,8	0,2	0,2	1,3	1,7	1,5	1,7	1,4	1,02
Bułgaria	-3,6	1,3	1,9	0,0	0,5	1,8	3,5	3,9	3,8	3,1	1,62
Czechy	-4,8	2,3	1,8	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,5	4,4	2,9	1,58
Dania	-4,9	1,9	1,3	0,2	0,9	1,6	2,3	2,4	2,3	1,4	0,94
Niemcy	-5,6	4,1	3,7	0,5	0,5	2,2	1,7	2,2	2,2	1,4	1,29
Estonia	-14,7	2,3	7,6	4,3	1,9	2,9	1,9	3,5	4,9	3,9	1,85
Irlandia	-5,0	1,9	3,7	0,2	1,3	8,8	25,1	5,0	7,2	6,7	5,49
Grecja	-4,3	-5,5	-9,1	-7,3	-3,2	0,7	-0,4	-0,2	1,5	1,9	-2,59
Hiszpania	-3,6	0,0	-1,0	-2,9	-1,7	1,4	3,6	3,2	3,0	2,6	0,46
Francja	-2,9	1,9	2,2	0,3	0,6	1,0	1,1	1,2	2,2	1,5	0,91
Chorwacja	-7,3	-1,5	-0,3	-2,3	-0,5	-0,1	2,4	3,5	2,9	2,6	-0,06
Włochy	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	0,9	1,1	1,7	0,9	-0,30
Cypr	-2,0	1,3	0,4	-2,9	-5,8	-1,3	2,0	4,8	4,5	3,9	0,49
Łotwa	-14,4	-3,9	6,4	4,0	2,4	1,9	3,0	2,1	4,6	4,8	1,09
Litwa	-14,8	1,6	6,0	3,8	3,5	3,5	2,0	2,4	4,1	3,5	1,56
Luksemburg	-4,4	4,9	2,5	-0,4	3,7	4,3	3,9	2,4	1,5	2,6	2,10
Węgry	-6,6	0,7	1,7	-1,6	2,1	4,2	3,5	2,3	4,1	4,9	1,53
Malta	-2,5	3,5	1,3	2,7	4,5	8,5	10,7	5,7	6,7	6,6	4,77
Holandia	-3,7	1,3	1,6	-1,0	-0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,7	0,93
Austria	-3,8	1,8	2,9	0,7	0,0	0,7	1,1	2,0	2,6	2,7	1,07
Polska	2,8	3,6	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	3,1	4,8	5,1	3,45
Portugalia	-3,0	1,9	-1,8	-4,0	-1,1	0,9	1,8	1,9	2,8	2,1	0,15
Rumunia	-5,5	-3,9	2,0	2,1	3,5	3,4	3,9	4,8	7,0	4,1	2,14
Słowenia	-7,8	1,2	0,6	-2,7	-1,1	3,0	2,3	3,1	4,9	4,5	0,80
Słowacja	-5,4	5,0	2,8	1,7	1,5	2,8	4,2	3,1	3,2	4,1	2,30
Finlandia	-8,3	3,0	2,6	-1,4	-0,8	-0,6	0,5	2,8	2,7	2,3	0,28
Szwecja	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,5	2,7	2,1	2,3	1,86
Wielka Brytania	-4,2	1,7	1,6	1,4	2,0	2,9	2,3	1,8	1,8	1,4	1,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> [dostęp: 1.07.2019].

W badanym okresie występowały lata bezwzględnego spadku PKB. W 2009 r., w wyniku kryzysu na światowym rynku finansowym, wszystkie kraje Unii Europejskiej, z wyjątkiem Polski, odnotowały spadek PKB, przy czym największy (dwucyfrowy) wystąpił w krajach bałtyckich (Litwa, Łotwa, Estonia). Kolejnym rokiem załamania wzrostu PKB w kilku krajach był rok 2010, w którym zjawisko to wystąpiło w Grecji, Chorwacji, Łotwie i Rumunii. Poziom spadku był jednak niższy niż w większości krajów w roku poprzednim. W 2011 r. spadek PKB odnotowały: Grecja, Hiszpania, Chorwacja i Portugalia, a w roku następnym: Czechy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Włochy, Cypr, Luksemburg, Węgry, Holandia, Portugalia, Słowenia, Finlandia i Szwecja. Był to rok spadku PKB w największej liczbie krajów po roku 2009. W znacznej liczbie krajów odnotowano spadek PKB w roku 2013: Czechy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Włochy, Cypr, Holandia, Portugalia, Słowenia, Finlandia. W 2014 r. spadek PKB wystąpił już tylko w: Chorwacji, Finlandii i na Cyprze, a w roku następnym i w 2016 tylko w Grecji. Grecja jest krajem, który zaczął odbudowywać poziom PKB dopiero w 2017 r., przy incydentalnym wzroście w roku 2014. Belgia, Bułgaria, Dania, Niemcy, Estonia, Irlandia, Francja, Litwa, Malta, Austria, Słowacja i Wielka Brytania to kraje, które odnotowały spadek PKB tylko w 2009 r. Znamienne jest to, że większość z nich znajduje się w sferze euro.

Najwyższe średnie tempo wzrostu w badanym okresie odnotowano w Irlandii (5,49%), ale było to spowodowane nadzwyczajnymi czynnikami, które wystąpiły w 2015 r. i wywindowały dynamikę wzrostu do poziomu 25,1%. Średnie tempo wzrostu na poziomie 4,77% osiągnęła w badanym okresie Malta, natomiast w Polsce odnotowano średnie tempo wzrostu 3,45%. Średnie tempo wzrostu powyżej 2% osiągnęły: Luksemburg (2,1%), Rumunia (2,14%) i Słowacja (2,3%). Nie odrobiono spadków PKB, które wystąpiły w poszczególnych latach badanego okresu w: Grecji, Chorwacji, Włoszech. Kraje te osiągnęły ujemne średnie tempo wzrostu gospodarczego odpowiednio na poziomie: -2,59%, -0,06% i -0,3%.

Generalnie, w poszczególnych krajach Unii Europejskiej odnotowano wahania dynamiki PKB, w niektórych z nich bardzo znaczne.

Na interesującą teoretyczną relację pomiędzy wahaniami dynamiki PKB a średnim tempem jego wzrostu wskazują niektóre badania. Leszek Balcerowicz i Andrzej Rzońca, powołując się na różnych autorów, piszą: „(...) zmienność ścieżek wzrostu bardzo się różni między krajami (...). Niektóre kraje rosną w stałym tempie, choć może się ono między nimi znacznie różnić, podczas gdy w innych następują częste i głębokie załamania wzrostu” (Balcerowicz, Rzońca 2010).

Nagłe spowolnienia, nawet jeśli następuje po nich szybki powrót do wzrostu, mogą obniżać jego przeciętne tempo w dłuższej perspektywie w porównaniu z bardziej stabilnymi ścieżkami wzrostu. Niedawne badania pokazały, że w grupie krajów o niskim poziomie dochodu, które w latach 90. rozwijały się najszybciej, 18 krajów wyróżniało się niewielkimi wahaniami stopy wzrostu. W innym opracowaniu Viktoria Hnatkovska i Norman Loayza na podstawie analizy 79 krajów w latach 1960–2000 stwierdzili, że „zmienność i wzrost w długim okresie są ujemnie powiązane”, a ta negatywna zależność nie jest wynikiem niewielkich cyklicznych wahań, ale „silnych spadków produktu poniżej trendu” (Hnatkovska, Loayza 2004 oraz Balcerowicz, Rzońca 2010: 16).

W tabeli 2 przedstawiono rozpiętość wahań PKB i ich wartość punktową w badanym okresie dla dwóch wariantów. W wariancie pierwszym porównano skrajne wartości dynamiki PKB w badanym okresie, natomiast w wariancie drugim wyeliminowano najgłębsze spadki PKB dla każdego kraju. W większości przypadków były nimi wartości dla roku 2009, poza Grecją (najgłębszy spadek w roku 2011), Cyprzem (najgłębszy spadek w roku 2013) i Portugalią (najgłębszy spadek w roku 2012). Inaczej potraktowano również Irlandię i Polskę. W przypadku Irlandii w drugim wariancie wyeliminowano spadek PKB w 2009 r., ale także nietypowy wzrost PKB w 2015 r., natomiast w przypadku Polski, która w badanym okresie nie odnotowała spadku PKB, w drugim wariancie wyeliminowano najniższą wartość tempa wzrostu (rok 2013).

Tabela 2. Wahania PKB i średnia dynamika PKB w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018

Kraj	Rozpiętość wahań PKB (%)	Wahanie PKB w punktach proc.	Rozpiętość wahań PKB bez wartości skrajnej (%)	Wahanie PKB w punktach proc. bez wartości skrajnej	Średnia dynamika PKB (%)	Średnia dynamika PKB (%) bez wartości skrajnej
Belgia	-2,3; 2,7	5,0	0,2; 2,7	2,5	1,02	1,39
Bułgaria	-3,6; 3,9	7,5	0,0; 3,9	3,9	1,62	2,20
Czechy	-4,8; 5,3	10,1	-0,8; 5,3	6,1	1,58	2,29
Dania	-4,9; 2,4	7,3	0,2; 2,4	2,2	0,94	1,58
Niemcy	-5,6; 4,1	9,7	0,5; 4,1	3,6	1,29	2,05
Estonia	-14,7; 4,9	19,6	1,9; 4,9	3,0	1,85	3,69
Irlandia	-5,0; 25,1	30,1	0,2; 8,8	8,6	5,49	4,35
Grecja	-9,1; 1,9	11,0	-7,3; 1,9	9,2	-2,59	-1,87
Hiszpania	-3,6; 3,6	7,2	-2,9; 3,6	6,5	0,46	0,91
Francja	-2,9; 2,2	5,1	0,3; 2,2	1,9	0,91	1,33
Chorwacja	-7,3; 3,5	10,8	-2,3; 3,5	5,8	-0,06	0,74
Włochy	-5,5; 1,7	7,2	-2,8; 1,7	4,5	-0,30	0,28
Cypr	-5,8; 4,8	10,6	-2,9; 4,8	7,7	0,49	1,19
Łotwa	-14,4; 6,4	20,8	-3,9; 6,4	10,3	1,09	2,81
Litwa	-14,8; 6,0	20,8	1,6; 6,0	4,4	1,56	3,71
Luksemburg	-4,4; 4,9	9,3	-0,4; 4,9	5,3	2,10	2,82
Węgry	-6,6; 4,9	11,5	-1,6; 4,9	6,5	1,53	2,43
Malta	-2,5; 10,7	13,2	1,3; 10,7	9,4	4,77	5,58
Holandia	-3,7; 2,9	6,6	-1,0; 2,9	3,9	0,93	1,44
Austria	-3,8; 2,9	6,7	0,0; 2,9	2,9	1,07	1,61
Polska	1,4; 5,1	3,7	1,6; 5,1	3,5	3,45	4,10
Portugalia	-4,0; 2,8	6,8	-3,0; 2,8	5,8	0,15	0,61
Rumunia	-5,5; 7,0	12,5	-3,9; 7,0	10,9	2,14	2,99
Słowenia	-7,8; 4,9	12,7	-2,7; 4,9	7,6	0,80	1,84
Słowacja	-5,4; 5,0	10,4	1,5; 5,0	3,5	2,30	3,41

Kraj	Rozpiętość wahań PKB (%)	Wahanie PKB w punktach proc.	Rozpiętość wahań PKB bez wartości skrajnej (%)	Wahanie PKB w punktach proc. bez wartości skrajnej	Średnia dynamika PKB (%)	Średnia dynamika PKB (%) bez wartości skrajnej
Finlandia	-8,3; 3,0	11,3	-1,4; 3,0	4,3	0,28	1,30
Szwecja	-5,2; 6,0	11,2	-0,3; 6,0	6,3	1,86	2,85
Wielka Brytania	-4,2; 2,9	7,1	1,4; 2,9	1,5	1,27	2,02

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych z tabeli 1.

Opisane wyżej relacje pomiędzy amplitudą wahań PKB a jego średnim tempem wzrostu nie zawsze wystąpiły w badanym okresie. O ile można uznać, że w przypadku Polski prawidłowość ta znalazła potwierdzenie, gdyż przy stosunkowo niskiej wartości punktowej wahań PKB (3,7 w pierwszym wariancie i 3,5 w drugim wariancie) odnotowano stosunkowo szybkie średnie tempo wzrostu gospodarczego (3,45% w pierwszym wariancie i 4,1% w drugim wariancie), o tyle w przypadku Malty wysokiemu tempu wzrostu gospodarczego towarzyszyła duża zmienność jego dynamiki (13,2 punkty w pierwszym wariancie i 9,4 punkty w drugim wariancie). Podobnie wysoka zmienność dynamiki PKB, oczyszczona już z wartości skrajnych, wystąpiła także w przypadku Irlandii (średnia dynamika wzrostu w drugim wariancie 4,35%).

Wystąpienie powyższych relacji można także odnotować w przypadku Estonii i Litwy, w których to krajach w wariancie drugim tempo wzrostu odpowiednio 3,69% i 3,71% osiągnięte zostało przy stosunkowo niewielkich wahaniami dynamiki PKB, a w wariancie pierwszym przy dużych wahaniami dynamiki PKB osiągnięto stosunkowo niski średni jego poziom wzrostu (odpowiednio 1,85%, 1,56%).

Skądinąd, szereg krajów o stosunkowo niskiej średniej dynamice wzrostu PKB odnotowało niski poziom jej wahań w badanym okresie, zwłaszcza w drugim wariancie, oczyszczonym z wartości skrajnej (Belgia, Bułgaria, Dania, Niemcy, Francja, Holandia, Austria, Wielka

Brytania). Są jednak kraje, w których niskie średnie tempo wzrostu PKB wystąpiło, przy wysokiej jego zmienności zgodnie z opisanymi wyżej relacjami (Czechy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Włochy, Cypr, Portugalia, Słowenia).

Generalnie można stwierdzić, że w badanym okresie częściej występowała zależność, zgodnie z którą wysokiej zmienności dynamiki PKB towarzyszyło niskie średnie tempo jego wzrostu niż zależność, w której niewielkim wahaniom dynamiki PKB towarzyszyło wysokie średnie tempo jego wzrostu.

2. INWESTYCJE JAKO CZYNNIK WZROSTU GOSPODARCZEGO W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2009–2018

2.1. Stopa inwestycji w krajach Unii Europejskiej

Stopa inwestycji, czyli relacja nakładów na środki trwałe do PKB, jest ważnym czynnikiem oddziałującym bezpośrednio na tempo wzrostu gospodarczego w krótkim okresie i kształtującym możliwości rozwojowe gospodarki w długim okresie. Stanowi jednak jeden z wielu czynników wzrostu gospodarczego, dlatego zależność między stopą inwestycji a dynamiką PKB nie musi być bezpośrednia.

Poniżej dokonano analizy kształtowania się stopy inwestycji w krajach Unii Europejskiej na tle średniego tempa wzrostu w tych krajach, bez wyciągania jeszcze wniosków o wpływie wzrostu/spadku nakładów inwestycyjnych na dynamikę PKB. Sformułowano jednak określone wnioski na temat efektywności wykorzystania poniesionych nakładów inwestycyjnych w poszczególnych krajach.

Średnia stopa inwestycji dla całej Unii Europejskiej w badanym okresie osiągnęła poziom 20,63%, a średnie tempo wzrostu 1,36%.

Kraj o najwyższej średniej stopie inwestycji to Czechy (25,9%), które osiągnęły jednak stosunkowo niskie średnie tempo wzrostu PKB (1,58%), nieznacznie wyższe (o 0,22 p.p.) od przeciętnego w Unii Europejskiej. Można z tego wyciągnąć wniosek, że realizowane w tym kraju inwestycje nie były szczególnie efektywne na tle niektórych innych państw UE.

Tabela 3. Stopa inwestycji i średnia dynamika PKB w krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2018 (%)

Kraj	Rok										Średnia stopa inwestycji	Średnia dynamika PKB
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Belgia	22,6	21,8	22,6	22,6	22,2	23,0	23,1	23,4	23,5	24,0	22,88	1,02
Bułgaria	27,9	22,2	20,9	21,3	21,2	21,1	21,0	18,6	18,5	19,0	21,17	1,62
Czechy	27,1	26,9	26,5	25,9	25,1	25,1	26,5	24,9	24,8	26,2	25,90	1,58
Dania	20,2	18,1	18,2	18,8	19,1	19,2	19,9	20,9	21,2	22,2	19,78	0,94
Niemcy	19,2	19,4	20,3	20,1	19,7	20,0	19,9	20,1	20,3	20,8	19,98	1,29
Estonia	22,7	21,2	26,2	28,6	27,7	25,6	23,6	23,0	24,4	23,9	24,69	1,85
Irlandia	21,1	17,5	16,8	19,7	18,7	20,7	24,2	35,7	23,5	24,9	22,28	5,49
Grecja	20,8	17,6	15,3	12,6	12,2	11,5	11,6	12,1	12,9	11,1	13,77	-2,59
Hiszpania	24,3	23,0	21,5	19,8	18,8	19,3	19,9	19,9	20,5	21,2	20,82	0,46
Francja	22,1	22,1	22,4	22,5	22,0	21,8	21,5	21,9	22,5	23,0	22,18	0,91
Chorwacja	25,2	21,2	20,2	19,6	19,7	19,2	19,6	20,0	20,1	20,1	20,49	-0,06
Włochy	20,0	19,9	19,7	18,4	17,2	16,7	16,9	17,2	17,6	18,0	18,16	-0,30
Cypr	23,4	22,3	18,9	15,1	14,1	11,7	13,0	17,7	21,5	19,4	17,71	0,49
Łotwa	22,5	19,4	22,2	25,4	23,2	22,6	22,1	19,6	20,9	22,8	22,07	1,09
Litwa	17,9	16,9	18,5	17,4	18,5	18,9	19,6	19,3	19,2	19,3	18,55	1,56
Luksemburg	18,4	17,6	19,2	20,2	19,5	20,0	18,1	18,6	18,9	17,5	18,80	2,10
Węgry	22,7	20,2	19,7	19,3	20,9	22,2	22,5	19,6	22,2	25,5	21,48	1,53
Malta	18,2	21,4	18,0	18,1	17,5	17,2	24,7	23,6	20,4	18,8	19,79	4,77

Tabela 3. cd.

Kraj	Rok											Średnia stopa inwestycji	Średnia dynamika PKB
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Holandia	21,3	19,7	20,1	18,8	18,4	17,6	22,1	20,0	20,5	20,9	19,94	0,93	
Austria	22,4	21,6	22,5	22,6	23,0	22,7	22,7	23,2	23,6	23,9	22,82	1,07	
Polska	21,4	20,3	20,7	19,8	18,8	19,7	20,1	18,0	17,5	18,2	19,45	3,45	
Portugalia	21,1	20,5	18,4	15,8	14,8	15,0	15,5	15,5	16,6	17,1	17,03	0,15	
Rumunia	26,0	26,1	27,2	27,4	24,8	24,3	24,8	22,9	22,4	21,2	24,71	2,14	
Słowenia	24,3	21,3	20,2	19,2	19,8	19,4	18,8	17,5	18,5	19,7	19,87	0,80	
Słowacja	21,7	22,1	24,0	21,2	20,7	20,7	24,3	21,3	21,4	22,0	21,94	2,30	
Finlandia	22,8	21,9	22,2	22,3	21,2	20,6	20,3	21,7	22,1	22,5	21,76	0,28	
Szwecja	22,4	22,3	22,8	22,7	22,4	23,1	23,6	23,9	25,0	25,4	23,36	1,86	
Wielka Brytania	15,4	15,5	15,5	15,8	16,0	16,6	16,8	16,8	17,1	17,0	16,25	1,27	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> [dostęp: 1.07.2019].

Wysoką średnią stopę inwestycji w badanym okresie odnotowano w Rumunii (24,71%), który to kraj osiągnął przyzwoite średnie tempo wzrostu PKB (2,14%), wyższe niż przeciętne w Unii o 0,78 p.p. Środki w Rumunii były lokowane najprawdopodobniej efektywniej niż w Czechach, chociaż i tutaj istnieje możliwość lepszej ich alokacji.

Pozostałe kraje z wysoką stopą inwestycji: Estonia (24,69%), Szwecja (23,36%), Belgia (22,88%), Austria (22,82%), Francja (22,18%) i Łotwa (22,07%) osiągnęły stosunkowo niski poziom średniej dynamiki PKB, niższy (poza Estonią) od średniej unijnej, odpowiednio: 1,85%, 1,27%, 1,02%, 1,07%, 0,91%, 1,09%, z czego można wyciągnąć wniosek o stosunkowo niskiej efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych.

Specyficzną jest sytuacja Irlandii, kraju z wysokim poziomem stopy inwestycji (22,28%), ale zawyżonym średnim wzrostem PKB (5,49%), dzięki wyjątkowym okolicznościom, które wystąpiły w 2015 r. Przyjmując jednak dla tego roku tempo wzrostu liczone jako średnia z roku poprzedniego i następnego (6,9%), to średnie tempo wzrostu wyniosło 3,67%, czyli i tak powyżej średniej unijnej (o 2,51 p.p.). Zatem, kraj efektywnie, na tle innych państw unijnych, wykorzystywał środki inwestycyjne.

Pozostałe kraje ze średnią stopą inwestycji powyżej 20% nie osiągnęły wysokiego średniego tempa wzrostu: Finlandia (21,76%, 0,28%), Węgry (21,48%, 1,53%), Bułgaria (21,17%, 1,62%), Hiszpania (20,82%, 0,46%). Natomiast Chorwacja ze średnią stopą inwestycji 20,49% osiągnęła ujemną średnią stopę wzrostu PKB – 0,06%. Można wnioskować, że istnieją we wszystkich tych krajach możliwości efektywniejszych inwestycji.

Słowacja, ze średnią stopą inwestycji 21,94%, osiągnęła średnie tempo wzrostu 2,3%, co oznacza stosunkowo efektywne lokowanie środków inwestycyjnych na tle innych krajów unijnych (średnia stopa inwestycji bliska średniej unijnej, szybsze niż średnie w Unii tempo wzrostu).

Kraje z najwyższą średnią dynamiką PKB: Malta (4,77%) i Polska (3,45%) osiągnęły niższe średnie stopy inwestycji, odpowiednio: 19,79% i 19,45%, co świadczy o efektywnym wykorzystaniu

środków inwestycyjnych na tle innych krajów Unii. W Luksemburгу, trzecim obok Rumunii i Słowacji kraju ze średnią dynamiką PKB 2,1%, średnia stopa inwestycji ukształtowała się na poziomie 18,55%, co też sugeruje efektywność inwestycji.

W pozostałych krajach Unii Europejskiej stosunkowo niskiej średniej stopie inwestycji (poniżej średniej unijnej) towarzyszyło niskie średnie tempo wzrostu, co wskazuje na konieczność efektywniejszego wykorzystywania nakładów inwestycyjnych.

W krajach o średniej stopie inwestycji powyżej 22% (Belgia, Czechy, Estonia, Francja, Austria, Rumunia, Szwecja), w całym badanym okresie kształtowała się ona na poziomie powyżej (na ogół znacznie powyżej) 21% rocznie, z wyjątkiem Łotwy, gdzie w latach 2010 i 2016 ukształtowała się poniżej 20%, i Irlandii (poniżej 20% w latach 2010–2013). W krajach ze średnią stopą inwestycji w przedziale 20–22% (Bułgaria, Hiszpania, Chorwacja, Węgry) kształtowała się ona w niektórych latach poniżej 20%, natomiast w Finlandii i na Słowacji zawsze poziom ten przekraczała.

2.2. Dynamika inwestycji w krajach Unii Europejskiej

Poniżej przedstawiono analizę kształtowania się dynamiki nakładów inwestycyjnych w krajach Unii Europejskiej na tle średniego tempa zmiany PKB i stopy inwestycji w tych krajach.

Średnia dynamika nakładów inwestycyjnych w całej Unii Europejskiej osiągnęła poziom 1,34%, przy średniej dynamice wzrostu PKB na poziomie 1,36%.

Dynamika nakładów inwestycyjnych wykazuje znaczne wahania w poszczególnych latach i poszczególnych krajach. W 2009 r. we wszystkich krajach Unii Europejskiej odnotowano spadek nakładów inwestycyjnych w stosunku do roku poprzedniego, w niektórych krajach bardzo głęboki (Łotwa 45,9%, Litwa 43,5%, Rumunia 40,4%, Estonia 37,6%, Irlandia 22,9%, Wielka Brytania 21,7%, Słowenia 21,6%). W 2010 r. spadek nakładów inwestycyjnych utrzymywał się w większości krajów, ale nie był już tak głęboki. Natomiast wzrost nakładów inwestycyjnych odnotowały: Belgia, Czechy, Niemcy, Francja, Włochy,

Wydawnictwo
Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-014-0